Poštarina plaćena u gotovu

Ciena 2 Kune

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 18. LISTOPADA 1942. BROJ 42.

NAKON NAPORNE BORBE USTAŠE VOJNIČARI PRISTUPAJU RADU NA IZGRADNJI HRVATSKE

NA BRANIKU VJEČNE HRVATSKE

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 18. LISTOPADA 1942. BROJ 42.

Uz Poglavnika za Nezavisnu Državu Hrvatsku

Željezna volja i sudbinsko poslanje jednog vodje ostvarila je zahtjeve prava i težnja hrvatskog naroda u najtežem i najsjajnijem razdoblju naše poviesti. Jedan je čovjek izvršio napor stoljeća, rodjen u snazi naše krvi i našeg kamena, da izvrši sudbonosno poslanje u vrtlogu revolucionarnog vrienja. I premda je naša revolucija i državno uskrisenje rodjeno u duši i shvaćanju naroda, tamo gdje se osjeća zemlja, krv i snaga, ipak je ona nerazdruživo i vječno protkana Poglavnikovim imenom i likom, koji je u apostolskom poslanju i kvaternikovskom revolucionarstvu postao istovjetan s državom, ustaštvom i slobodom.

Poglavnik — Nezavisna Država Hrvatska!

Tu je dogmu uklesala sudbina u poviest i duše naroda, revolucionarna snaga i veličina vodje izgradjena je na sviesti, osjećaju i zahvalnosti milijuna. Niknuo iz naše krvi s najhrvatskijim osjećajem hrvatskog čovjeka i s najsnažnijim duhom naše zemlje, krša i mora, sudbinski je odredjen, da našem zbivanju dade konačni pravac i put, da snagom vodja i mesija vodi narod k smirenju u njegovoj vlastitoj državi, kaju je krvavo zaslužio tisućljetnim naporom krvi i patnje.

Osam vjekova proteklo je u žilavoj i mučeničkoj borbi naše krvave prošlosti, snaga volje i državotvornosti bila je jaka kao sviest narodnosti i samobitnosti, samo još nije bilo čovjeka, koji bi dalekovidnošću žreca i mesije izvršio posljednji čin revolucije i uskrsnuća. Takovog čovjeka mogu roditi samo tisućljića i samo stoljeća, on se rodio nakon osam vjekova izpunivši vremenski razmak veličinom i snagom, koja je zasjenila sva imena hrvatske prošlosti. I posljednji je čin dovršen, Poglavnik je stvorio Nezavisnu Državu Hrvatsku. Hrvatski je narod dobio Vodju i čovjeka, kojeg mu je namienila sudbina i samo uz njega je povezana naša sloboda i naše političko smirenje.

Možda nitko kao hrvatski narod nije tako težko osjetio pomanjkanje snažnih kormilara, koji bi u sudbonosnim poviestnim previranjima zahvatili kormilo narodne ladje i upravili je konačnom cilju. Nije to bila bolest samo feudalne Hrvatske, već i novija politička borba zbog pomanjkanja snage jednog čovjeka i jednog kormilara stvara prošlost, koja nosi žig razcjepkanosti i nemoći. Na prelazu u novija vremena, na sudbonosnoj prekretnici tisućuosamstočetrdesetiosme Jelačić nema snage, da učini ono, što dvadesetak godina kasnije rakovički mučenik nije mogao ostvariti, smrvljen teretom osamljenosti i osudjivanja. Starčević je trideset godina grmio na pozornici našeg političkog života zabljesnuvši meteorskim sjajem naše uske prilike i malene ljude duhom, ali vremena još niesu sazrela, sudbina je odredila drugome, da ostvari dogmu njegovog mesijanstva.

U posljednjem razdoblju naše političke borbe javlja se čovjek, koji provodi u djelo rieč stoljeća, stvara Nezavisnu Državu Hrvatsku, ujedinivši duh Starčevića i revolucionarstvo rakovičkog mučenika, snagu pokoljenja i buntovnika, revolucionaraca i patnika, dajući Hrvatskoj njezin izraz i budućnost — Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Još nikada hrvatska sudbina, politika i zbivanje nije bilo tako usko povezano s jednim imenom, kao što je to u dvanaest godina ustaške borbe, a osobito u revolucionarnom vrienju nakon oslobodjenja, kad izkrsavaju zapreke i sumnje, koje može svladati samo jaki kormilar i sudbinom odredjeni vodja. U godinu i pol dana naše nezavisnosti, u vjeri jakih i u plaču slabića, još je jače izkrsla veličina Poglavnika-političara, Poglavnika-državnika, Čovjeka i Hrvata. Pronicavost, koja je svojstvena samo ljudima njegovog značenja i naše snage, usadjuje vjeru milijunima, On nadnaravnom snagom, koja zapanjuje čak i protivnike, sigurno vodi svoj narod do onoga, što hrvatski narod želi i hoće. Nemati osam vjekova svoje vlastite države i biti osam vjekova trovan tudjinstvom i zlima, znači voditi u ostvarenoj državi težku borbu sa svim tim zlima, koja su se uvukla u našu sredinu. To je uzrok svih naših potežkoća i svih naših izkušenja, pa ipak Poglavnik je i njih prebrodio, Poglavnik će svladati i teže prilike, nestat će svega zla i svih zlih, a ostat će samo Poglavnik, hrvatski narod i velika Nezavisna Država Hrvatska.

Hrvatski je narod osjećajno i sudbinski vezan uz svojeg kormilara, uz svog Poglavnika, vjerujući u njegovo poslanstvo i njegovu snagu, vjerujući u njegovu veličinu i sigurnost i gledajući vedro u svoju veliku i sretnu budućnost.

Hrvatski narod vjeruje u budućnost, jer ima Poglavnika.

Hrvatski je narod uz Poglavnika za Nezavisnu Državu Hrvatsku.

P—o.

Ljudi u pozadini

Ratni vrtlog donosi nam dnevno nove dogodjaje izvana i iznutra, tok zbivanja je tako snažan i jak, da nas često zaprepasti snagom novih doživljaja i širinom novih horizonata, novi potezi su često neprotumačivi našim shvaćanjima i poimanjima. Nikada u poviesti čovječanstva nije se osjećala tako težka napetost kao danas, još nikada dva protivnička tabora, u najupornijoj borbi, niesu stvarala tako sudbonosne odluke za čitavo čovječanstvo, osobito za nas Hrvate. Dogodjaji, koje proživljujemo ne leže izvan nas, oni su usadjeni u našu sredinu i naše zbivanje, mi smo karika u velikom svjetskom lancu, osjećajući sve potrese i sva zbivanja kao i drugi.

Borba duha i oružja, načela i generala, shvaćanja i eksploziva, nalazi se na vrhuncu svoje napetosti, postavljaju se upitnici, koje će riešiti snage i bojišta, ti upitnici vise nad svim narodima, oni se osjećaju i u našoj sredini, pojačani sitničavošću naše neugledne i siromašne današnjice. Možda bi prije nekoliko godina u mraku nametnute nam državne tvorevine teže osjećali svu težinu neizvjestnosti, ali danas hrvatski narod s povjerenjem i smirenjem gleda na tok dogodjaja, koji su za nas sudbonosni. Temelji nove budućnosti su postavljeni, njih više ništa ne može izmjeniti. Stvorena je Nezavisna Država Hrvatska kao ostvarenje političkih težnja hrvatstva i hrvatskog naroda, nju je hrvatski narod htio i ostvario je snagom svoje krvi i svoje sviesti, i to je temelj, na kojem će graditi svoju novu budućnost. U najkritičnijem razdoblju rata mi smo prešli najkritičniju revolucionarnu krizu, ostvarili smo svoju vlastitu državu koja počiva na krvi i osjećaju naroda, ona je narodna, naša i hrvatska. To su temelji novog života i novog vremena, to je stanovište, s kojeg promatramo sve ono, što se dogadja oko nas i u našoj sredini. Ni jednog sviestnog Hrvata ne muče pitanja, koja bi nekada značila život, hrvatski je narod prožet vjerom u ono, što je postigao i što će ostati i pod vodstvom svojeg Poglavnika mirno očekuje liepu budućnost, koju je zaslužio i koju mora dobiti.

Novi dani nam mogu donieti pitanje svakidašnjice, kruha ili živežnih namirnica, većeg ili manjeg obroka hrane, više ili manje odjevnih predmeta, a l i n a m s e v i š e n i k a d a n e m o ž e p o s t a v i t i p i t a n j e n a š e o b s t o j n o s t i i n a š e n e z a v i s n o s t i, hrvatski je narod riešio najsudbonosnije pitanje svoje prošlosti i svoje politike, ono se nikada više ne će pojaviti. Ostvario je Nezavisnu Državu Hrvatsku, kao najviši zakon nacije, krvi, sviesti, osjećaja i ove naše zemlje. Ostvario je najviše i najveće i danas čuva stečeno, prebrodjuje dnevne potežkoće i čeka nova vremena, kad će konačno urediti i smiriti najdivniju tekovinu svoje revolucije.

Nezavisna Država Hrvatska je temelj naše sigurnosti, temelj nove budućnosti i vjera hrvatstva.

Imade u našoj sredini ljudi, koji se još uviek ne mogu otresti zla, kojim su zatrovani u prošlosti, još uviek ne mogu shvatiti snagu vlastite zemlje i vlastite krvi, nesviestno i nagonski osjećaju, da moraju brizgati oko sebe svoj otrov, dok se konačno i sami u njemu ne udave. Imade i malodušnika, koji pod teretom svakidašnjeg napora gube širinu horizonata i padaju u vlastitom očaju. To je ona značajna pozadinska malogradjanska sredina i shvaćanje, koje nikada nije hrvatstvu moglo dati ništa velikog i dobrog. Imade još više brbljavaca, koji se nikada niesu zamislili u ono, što govore. Ulica šumi i buči onako, kao što je to radila desetljećima, ne shvativši nikada, da je najveća mudrost šutnja, a najveće junačtvo podnošenje izkušenja za veličinu budućnosti, koju očekujemo. Što da odgovorimo takovim ljudima? Što da odgovorimo onima, koji sviestno ili nesviestno ne vjeruju niti u sebe niti u narod, koji ne osjećaju veličinu onoga, što se zove č o v j e k. Što da im odgovorimo? Pitajmo ih, za koga se oni bore, pitajmo ih, za koga se oni boje, kad pripoviedaju o nekim promjenama ili novim vremenima. Pitajmo ih, koga kritiziraju, kad napadaju ovu ili onu ustanovu. U svakom slučaju kod nijednoga od njih ne ćemo naći sviesti i briga za zajednicu, već brigu i strah za sebe. Čitavo to neshvaćanje nije ništa drugo, već borba sebičnosti i borba zajednice. Borba probitaka pojedinaca i probitaka naroda. Tko ima pravo i tko će pobiediti, o tome ne treba govoriti, ali doći će vremena, kad će se stidjeti mnogi, što niesu danas mislili onako, kako misli svaki čestiti Hrvat i ustaša. Doći će vremena, kad će se stidjeti svoje prošlosti, kad će se stidjeti onoga, što rade danas. Ta su vremena neminovna, ona su blizu, jer pobjeda Nezavisne Države Hrvatske znači pobjeda zajednice i probitaka hrvatskog naroda.

Kad prestane rat i pitanje kruha, čime će se onda baviti ljudi iz pozadine bojišta? Onda će se zamisliti u svoju crnu prošlost i zastidit se pred narodom i savješću.

U nekoliko

— Znate li vi, što je to mučenik?

— Pa čovjek, koji se žrtvuje za narodnu stvar . . . i tako . . .

— Ali, molim vas!

Nedavno sam govorio s jednim »mučenikom«. To je bio čovjek odebeo sa upravo »patničkim« izgledom i bujicom tako liepih i medenih rieči . . .

— Ja sam bio medju onima, koji su padali za našu stvar . . . Ja sam dokazao u stotinu slučajeva, da znam trpjeti, kad je u pitanju nešto, što se zove čast . . . Ja sam . . .

— Ali, oprostite, vi ste unatoč zlostavljanja zdrav, kraj svih pljačkanja, vi ste bogatiji nego ikad, premda ste bili medju onima, koji su padali za našu stvar, vi ste ostali stojeći.

Kako je to moguće?

— E, znate, čovjek može pasti i opet stajati, umrieti, a ipak živjeti, trpjeti, ali ipak uživati.

Treba znati živjeti!

— ? ? ?

»Patniče«, »mučeniče«, »dobrotvore«, nikada te ne ćemo zaboraviti, a da tvoje životno umieće ne bi s tobom leglo u grob, dat ćemo ti katedru u »sigurnom mjestu«, gdje te čekaju slušači, željni životnog znanja.

*

Jeste li kada čuli za rieč »spiritus movens«. To upotrebljavaju pjesnici, umjetnici, glumci i — »šverceri«. Tako je jedan »švercer« prišapnuo svome drugu: — Htio bih zaraditi mnogo novaca s malo truda i u kratko vrieme.

— Znaš li što je »spiritus movens« te zamisli?

— Repovi! . . .

U zagrebačkim »repovima« ima mnogo ljudi, puno želja, malo nade, a mnogo izgubljenog vremena.

*

Imamo, hvala Bogu, i po kojeg »radnog čovjeka«. Kuda prolazi, vječno bruji zrakom: Mi radnici, mi radni narod, naši radnički žuljevi, mi vječno zapostavljeni, hoćemo pravdu, jednakost i slično.

— Ali, vi niste radnik, vi uposlujete do trideset ljudi, koji se stalno tuže na postupak i plaću.

Zašto vičete jedno, a radite drugo.

— Pa to je politika, što vi ne znate, da čovjek ne smije izaći »s farbom po sredi« dok nije vrieme.

Svaki si pomogne kako zna. Jedan šakama, drugi novcem, a ja vikom. Još

redaka...

je nešto važno kad naidjete na poštena, bezpriekorna čovjeka. Natovarite mu na ledja sve svoje prljavštine, tako da on stekne uvjerenje, da vi istih nemate. Na taj ćete način biti vječno pošteni.

To znači živjeti!

*

Običaj je, da ljudi prije smrti napišu oporuku. To je često veoma težko, jer čovjek kad misli na smrt ne misli sredjeno na »ovu suznu dolinu«.

Tako je jedan židov dao sliedeće upute svojem nasljedniku u svojoj oporuci.

— Uzmi u zakup trgovinu tek onda, kada podkupiš procjenjivače.

— Nikad ne reci pogubne rieči: imam, hvala Bogu, dosta.

— Vječno jadikuj i tuži se na »loša vremena« samo da ne bi tko pomislio, da ti ide dobro.

— Budi oprezan, kad kradeš i ne posiži za čim god radi osobnog dostojanstva, i znaj, da nitko nije bio kažnjen zato, što je krao, nego zato, što su ga uhvatili u kradji.

— Uviek se razbacuj sa riečima: ljubav, poštenje, dobrota, domovina, narod i slično, ali ne smetni s uma, da su to puste rieči i vriede tek toliko, u koliko mogu poslužiti tvojem džepu.

Nažalost, te su savjete prihvatili i neki »arijski židovi«, ali su mnogi nasjeli.

Mjenjaju se vremena, a s njima i nazori i upute, pa makar ih stvarao i prepreden židovski mozak.

*

— Znate li vi što je to »milostiva«?

— ???

Na primjeru se to može najbolje vidjeti.

Dodje, recimo, jedno žensko biće k nekom pisarčiću i moli da napiše molbu za (bumo rekli) ured, koji upravlja državnom imovinom.

To nije milostiva.

Druga dodje glavom (ne po glavi, nego u samovozu) u taj isti ured, izvadi posjetnicu, gdje piše X. Y., supruga dra Pljačkaševića, rodjena Uobraženović i zatraži djelak državne imovine za »zasluge« svoga gospodina supruga.

To je tako zvana milostiva.

No, ove posljednje proživljavaju onu težku, ali istinitu rieč: bilo — pa prošlo.

Što smo dobili u Ustaškom pokretu?

Bilo bi suvišno govoriti o opravdanosti težnja svakoga naroda za slobodom i samostalnom državom. Kao što svaki pojedinac ima pravo na svoju osobnu obstojnost, na svoj vlastiti razvitak i na svoju slobodu, tako, još u mnogo većoj mjeri, ima pravo i narod na te opće vrednote, koje može posjedovati tek u svojoj vlastitoj državi. Dogadja se da narod vlastitom krivnjom ili krivnjom drugih u sklopu poviestnog zbivanja izgubi svoju slobodu; često puta taj gubitak slobode proživljava jedan narod bezsviestno čitava stoljeća, po kadkad otupi i prestaje s borbom za izgubljenom nezavisnošću, uvjeren, da vlastitim snagama ne može ništa velikog polučiti.

Proživljavajući takvu krizu narod dolazi pred razkrsnicu, iza koje sliedi sloboda ili propast. U tom odlučnom času javljaju se veliki ljudi koji spašavaju vlastiti narod i upravljaju ga putevima slobode, u tom času dolaze Bogom poslani učitelji, koji upućuju, pridižu, skupljaju najjače i najzdravije snage, žrtvuju sve da bi u tim sudbonosnim časovima narod izdržao borbu i stekao slobodu.

I mi smo proživljavali te sudbonosne časove. I mi smo bili na razkrsnici, na kojoj smo stajali dugo vremena ne imajući snage, da krenemo putem borbe i trnja, putem pobjede i slobode, tu smo stajali očekujući čovjeka, koji će biti duša i snaga, koji će biti pokretač opće narodnih težnja i koji će sa stoljetnom vjerom otaca i snagom hrvatskoga duha poći putem slobode.

Tada je došao Poglavnik sa ustaštvom.

Bilo bi smjelo reći da ustaštvo nije za hrvatski narod ništa novo, ali se može uztvrditi, da je ustaštvo samo po imenu nešto novo, nešto što nije slušao desetljećima hrvatski narod, ali što je osjećao, može se bez bojazni uztvrditi, da je ustaštvo samo izraz, samo plod vjekovnih težnja hrvatskoga naroda, može se vidjeti da je samo ime bilo novo, a duša, bit, snaga i suština ustaštva ležala je i ležat će u hrvatskoj duši. Poglavnik je tim vječnim težnjama za slobodom dao zajedničko ime, on je pojmovno sjedinio sva ona nastojanja, sve one težnje hrvatskog naroda za slobodom i sažeo ih je u jedan jedini pojam, u jedno jedino ime — ustaštvo.

I kada ustaštvo do dana današnjega ne bi stvorilo Nezavisnu Državu Hrvatsku, kada ne bi hrvatskom narodu donielo slobodu, ono bi bilo najveći i najsvetiji pojam hrvatskoga naroda, jer bi u sebi sadržavalo najsvetije težnje naroda uopće, a hrvatskoga naroda napose: borbu za slobodu i samostalnost. I dokle bi god postojalo vjerovanje u vlastitu snagu i dok bi god postojala snažna narodna težnja za slobodom, postojalo bi ustaštvo, a s njime i nada u bolja vremena ogrijana suncem slobode. Već tada u dalekim danima borbe ustaštvo je najjača, najvrednija misao hrvatskog naroda, koja postaje pokret.

Samim svojim programom oslobodjenja ustaštvo nam je donijelo snagu i vjeru, donijelo nam je hranu u borbi, teškoj i sudbonosnoj, dalo nam je velike i snažne umove, nepokolebive borce, velike mislioce, mučenike i vodje.

No to se sve gubi s vida, kada se uoči, da je Ustaški pokret s Poglavnikom na čelu stvorio Nezavisnu Državu Hrvatsku, kada se shvati, da je ustaštvo sa svojom borbenošću, svojom vjerom i idealizmom dalo izmučenom hrvatskom narodu najveću vrednotu — slobodu. Kod te spoznaje, kod spoznaje, da je ustaštvo bilo u poviesti hrvatskoga naroda jedino kadro provesti uspješnu borbu s neprijateljem, da je Ustaški pokret stvorio Nezavisnu Državu Hrvatsku, osjećamo, da smo u njem dobili najvredniji dar, koji jedan narod može primiti, a to je ostvarenje vjekovnih težnja za slobodom i nezavisnošću.

Gledajući Ustaški pokret danas kao svojinu cielog hrvatskog naroda nameće nam se misao da je ustaštvo ipak postojalo stoljećima u dušama hrvatskih boraca, dolazimo do uvjerenja, da mi nijesmo Ustaški pokret primili niti smo ga trebali upoznavati, kad je od našeg rodjenja srastao s nama i onoga časa, kada smo spoznali da smo Hrvati, bili smo svijesni da smo i ustaše. Tu, u Ustaškom pokretu našao je svaki čestiti Hrvat najbolji dio sebe, našao je svoj idealizam, svoju borbenost za slobodu i danas nalazi nagradu ne samo za sebe, nego i za čitava pokoljenja, koja će prožeta osjećajem zahvalnosti proživljavati ustašku veličinu.

Tako gledajući na Ustaški pokret bit ćemo prvi, koji smo ustaštvo proživjeli, osjetili u neposrednoj svojoj blizini i koji smo ga primili i spoznali kao dio sebe, kao plod najsvetijih težnja hrvatskoga naroda.

Tom spoznajom osjetit ćemo da smo u ustaštvu dobili sve — i slobodu i državu, i nagradu za našu borbu, za naše mučenike, za naše vjernike, i mir našim dušama, koje su žedjale pravdu, jer polučivši Nezavisnu Državu Hrvatsku ustaštvo je dalo najviše, što uopće može jedan narod primiti i željeti.

U mrkoj noći obalom Drine

Bili su to naši...

Približavala se noć. To nam nije bilo u računu, ali smo svakako morali još istog dana prispjeti u Skelane... To je malo mjestance u iztočnoj Hrvatskoj uz Drinu... Loše vrieme pokvarilo nam je putnu osnovu, jer je bujica odniela sve mostove preko riečica i potoka, preko kojih je prolazila cesta... Tako smo bili prisiljeni čekati neko vrieme u Bratuncu... Tamo nam medju, »crncima« nije bilo dosadno. Upoznali smo se sa životom i radom ovih junaka, koji nisu samo borci. Oni znadu obradjivati i polja, obavljati i druge koristne poslove. Eto, da nije bilo njih, nikada ne bismo mogli u tako kratkom roku nastaviti put. Popravili su oni za nepunih 12 sati mostove. Baš kao pravi graditelji...

Sada sam se naslonio na naslonjač malog osobnog samovoza i gledao čas na sunce, koje samo što nije zapalo, čas na sat... Moj pratilac- — vozač samovoza »crnac« — koji se jedini nalazio osim mene u samovozu — upravo je neugodno mučio stroj samovoza. I on je znao, da treba što prije stići u Skelane... Tamo nas čeka zapoviednik, ustaški nadporučnik T.... A cesta je dosta loša, a osim toga zbog čestih zmijugavica i dosta opasna.

Sunce je zapalo... Oko nas gusta šuma... Morali smo svaki čas gledati Drinu... Stroj je dahtao, a kamenje s loše ceste neugodno je udaralo u blatobran...

Konačno, tamo dolje pred nama gledao sam Drinu... Veličanstven prizor! Tekla je mirno i sumorno...

*

Večernji sumrak i gusta šuma, neugodna večernja magla, loša uzka cesta, s lieve strane Drina, u kojoj smo se sva trojica: samovoz, vozač i ja, mogli okupati, malom nepažnjom zaurlao. Jurili smo po lošoj cesti, a oko nas je samo vrcalo kamenje. Na jednom zaokretu pred jednom kućicom odjednom se samovoz opet potresao, mi smo se nagnuli veoma jako na desnu stranu... Skočio sam brzo u lievo, kako bi mogao izaći iz kola, jer sam osjećao da će se samovoz prevrnuti... Malo kasnije

Ustaša-vojničar čuva granice Hrvatske

vozača, sve je to djelovalo dosta neprijatno...

*

Iako je bio dubok mrak, ipak smo pred sobom mogli ugledati obrise kućica. Bilo je to neko pravoslavno naselje... Vozač samovoza pirtisnuo je jače polugu, a stroj samovoza upravo je

vidjeli smo uzrok tome: zapali smo s jednom stranom duboko u blato...

Što sad?...

Nismo mogli naći izlaza. Nalazili smo se u mrkloj noći u nepoznatom kraju samo nas dvojica s jednom puškom. No za kratko vrieme začuli smo oko nas neke glasove... Kućica kraj koje smo upali u blato bila je prazna i napuštena. U njoj je stanovala obitelj, koju su odmetnici odvukli sa sobom u šumu te je sada

jadno stršila u noć... Vrata su bila otvorena, prozori su jadno zievali, dok se u njezinoj unutrašnjosti čuo samo — veliki muk tišine.

Glasovi, koje smo prije čuli iz daljine pojačavali su se... Za svaki slučaj sklonili smo se za jedan grm i čekali...

Nakon nekog vremena opazili smo kako nam se približava skupina mužkaraca. Opazili smo da su to seljaci.

Oni su se približili k samovozu, a malo zatim ugledali su naše ustaške odore...

— Spremni! — odjeknulo je kroz noć nekoliko glasova kao jedan. Sada smo izašli pred njih... Rekli su nam, da su čuli šum stroja, pa da su došli vidjeti tko to u tako kasno doba noći dolazi. Bili su to pravoslavni seljaci... Odmah nakon toga donieli su nam jela i nudili nam da se okriepimo ako smo slučajno gladni... Bili su neobično prijazni... Za kratko vrieme dovukli su odnekuda dva para volova i s najvećom susretljivošću izvukli su nam samovoz iz dubokog blata...

U medjuvremenu sam razgovarao s njima, te mi je svaki od njih rekao, kako je sretan, da su ih ustaše oslobodili odmetničkog robstva i straha, koji su im

zadavale svake noći te pljačkaške bande ... Danas oni mogu bez brige raditi svoje dnevne poslove, jer znaju, da su sigurni i da ih nitko ne će dirati. Na kraju su nas opet pozdravili s ustaškim pozdravom.

— Spremni! — dok im je na licima titrao smješak... Bili su veseli da su mogli pomoći ustašama u nevolji...

Pod dojmom ove susretljivosti pravoslavnih seljaka, nastavio sam put... Kraj kroz koji smo prolazili postajao je zbog veoma loše ceste sve opasniji. A i ono čuvstvo, da su tu pred kratko vrieme vladali odmetnici, nije bilo u ovoj mrkloj noći baš ugodno...

Putujemo, putujemo i putujemo...

Kad li na jednom... U daljini kojih deset metara odjednom iz šume iskoči nekoliko ljudi. U mraku sam mogao nazrieti, da na sebi imaju neke kape i da su u nekoj odori, te da sva-

ki od njih nosi pušku. Moj je suputnik to takodjer opazio, te je naglo zaustavio kola, otvorio vrata i zajedno se samnom bacio u jarak. Napeto smo osluškivali. Opazili smo, da su i oni ljudi, koji su iznenada iz šume banuli pred nas na cestu takodjer negdje poliegali i da čekaju... Nastaju časovi, koji se otežu u vječnost. Tišina je. Samo od vremena do vremena mogli smo čuti tihi šum... Kao da se netko šulja prema nama. Položaj, u kojem smo se nalazili nije bio niti zgodan, a niti ugodan. Nismo znali tko bi to mogao biti. Razmišljao sam... Ako su naši, onda su se morali javiti... Prema tome naši nisu. A ako su odmetnici, onda ne bi čekali nego bi odmah na nas otvorili vatru, a ovi tamo ni to niesu učinili. Onda dakle što je?... Posljedak svega bio je taj, da sam prestao misliti i da sam čekao što će se dogoditi. Šum, koji smo iz časa u čas čuli postao je sve jači, brži i intenzivniji. Bit će, da su nam

Kuda je prošla ustaška vojska vraća se mir i red

se oni već prišuljali na dva do tri metra, a kako je mrkla noć, niti vide oni nas, a niti vidimo mi njih... Moramo priznati, da mi ovo čekanje nije bilo niti najmanje ugodno. Odlučio sam se na jedan korak, pa kud puklo da puklo. Jedanput se mora znati, tko su ti ljudi i što žele i da li su nam prijatelji ili neprijatelji... Uzeo sam u ruku pušku i čvrsto je pritegao k sebi... Bila je spremna, da me obrani. A tada sam skupio sve sile i gromko povikao:

— Za dom!... Ovdje su ustaše! —

Posljedak ovih rieči odmah se opazio. Na lievo od mene skočila je neka sjena, a u isti čas zaorilo je iz nekoliko grla: Spremni...

Ovdje je ustaška ophodnja Crne legije...

Sad nam je odlanulo,,,,

Za kratko vrieme već smo se nalazili u živom razgovoru s »crncima«. Smieh i veselje razliegalo se daleko koritom Drine... Ubrzo smo razjasnili čitavu stvar. Vozeći se samovozom mi smo naišli na jednu od ustaških ophodnji — zasjeda — koje su ovdje u ovom kraju porazmještene na mnogo mjesta da čuvaju našu granicu Drinu od mo-

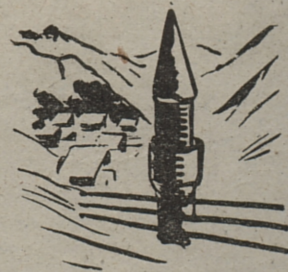
Česta slika u iztočnim krajevima Hrvatske

žebitnih odmetničkih iznenadjenja. Kada smo se tako približili toj zasjedi, »crnci« su izkočili iz šume a malo zatim posakrivali se iza grmova i čekali da vide tko smo mi i šta radimo u ovo mrklo doba noći na cesti... Budući da je to bila zasjeda, oni se nisu prvi javili, a kako se i mi nismo iz početka javili, to nisu znali tko smo, te smo tako i oni i mi bili u neizvjestnosti, ne znajući, da li smo prijatelji ili neprijatelji...

A tada smo veselo još neko vrieme pričali i šalili se na račun ovoga, što nam se dogodilo.

*

Na svom putu prema Skelanima naišli smo na još mnogo ustaških straža, koje su porazmještene uzduž čitave obale Drine... Oni čuvaju našu granicu i mi možemo biti sigurni, da je nikada više nitko ne će prieći i da Drina nikada ne će biti ničija osim hrvatska,

jer zato jamči ustaški pokret i oni mladi heroji, koji je čuvaju i koji su je svojom krvlju zauzeli i zatvorili.

*

Pred Skelanima dočekao nas je na konju ustaški nadporučnik T... Rekao nam je, da nas više nije ni očekivao, jer da je zaista nevjerojatno da smo se mi, iako je ovaj put siguran i po danu i po noći, usudili po mrkloj noći prevaliti oko 60 km po šumi uz Drinu. No mi smo taj put prevalili, nije nam se ništa dogodilo a uz put smo se uvjerili da je Drina sigurna i da ju čuvaju hrabri ustaše te da se može bez straha ovuda putovati i noću...

(Berko)

Pošli smo od naših domova ...

... u borbu protiv odmetnika ...

... da kaznimo zločinstva i nasilja

Što pripoviedaju seljaci

„Ni moje diete, ni moja njiva,

— Pričaj, Sulejmane!

Mladić je trljao oči zakrvavljene od dima. Sjedili smo kraj tihe vatrice na okrajku grada. Vjetar je popuhivao s Kozare i blago nam milovao lica. Umoran je bio izraz njegovih očiju. Hrapave je ruke u tome trenutku trljao i stisnutih usana gledao u mene.

— Da ti pričam, — reče. — Pa eto, da ti ukratko ispričam. A ti kazuj dalje. Nek se čuje, kaki su bili. Uhvatili su me u mahali prvoga dana, kad su upali u Prijedor. Bio sam u općinskoj zgradi, izlazio sam na ulicu, kad me zgrabiše. — Hajde, kažu, da te preslušamo, majku ti ustašku. Podjem s njima, morao sam. Tu su puške, noževi, sila! Oni mene u hapsanu, pa udri. Priznaj, kažu, da si se zakleo na vjernost Poglavniku. Pa dalje: prizanj, da si se borio protiv partizana, da si klao i ubijao. Pa priznaj ovo, priznaj ono, a ja nemam brate šta da priznam, a oni udaraju. Priznao ne priznao, oni tuku. Pa onda hajd u planinu. Tamo me poslaše na njivu. Ondje je bilo još i drugih muslimanskih i pravoslavnih seljaka, koji kopahu kukuruze. — Kopaj, rekoše, dok ne crkneš. Za tri dana ćeš tako i tako biti strijeljan. Barem da nam nešto uradiš. I tako postadoh »partizanski« nadničar. Govorili su: treba obraditi svaki komadić zemlje, da bi mogla živjeti naša partizanska »država«. Tukli su nas kandžijom. Tako smo kopali i kopali. Opet me vratiše u grad na neko preslušanje. Ovdje sam trnuo svakoga sata. Trebao sam biti ubijen. Kadgod je ključ škljocnuo u bravi, ja sam pomislio: evo, sad idu po mene. Dvadeset puta su me tukli i bio bih sigurno ustrijeljen, da nisu prispjeli naši. Eto, tako!

Sulejman smota cigaretu i spokojno zapuši.

— A nakopao si se ti nešto kukuruza?

— A jes, jes dina mi, nakopao se pod kandžijom ko nikad do sada u životu.

— I napatio se straha, Sulejmane?

— Jes, napatio se, napatio ...

Čim se rastadoh sa Sulejmanom, namjerim se na modre osmrtnice. Prilijepljene lepršaju na vjetru. Treperi lišće kestenovo. Bljeska se Sana u sutonu. Čitam i bilježim imena poginulih boraca:

Dr. Damir Dujmović, star 28 godina, Ante Badžek, 20 godina, Ivan Andrić, 22 godine, Drago Borać, 21 godinu.

Pognem glavu i šutim. Skidam šešir i osjećam, da mi se oči vlaže. Treperi lišće, ljeska se rijeka, a iz mahale dopiru zvuci harmonike. Jedan mlad čovjek prodje na štakama. Čujem lupanje štake i onda, kad je zavrnuo iza ugla. Šapćem još jednom poluglasno imena mladih boraca. Osjećam, da vrijeme stoji u tome trenutku. U znaku počasti stoji. Rijeka stoji. Drveće ne mrmori. Vjetrić je ukočen, sve je u znaku odavanja poštovanja poginulim herojima za slobodu naroda. Za slobodu Hrvatske.

Čitam dalje: Franjo Komarica, 20 godina, Marko Bulović, 20 godina, Ivan Nujić, 21 godinu.

Poginuli u borbi za domovinu, 26. srpnja 1942. na

o odmetničkom sudovanju . . .

ni moj hljeb, ništa nije preče od države . . .

jednom planinskom borbenom odsjeku.

Ne treba se podavati razmišljanjima, koja izazivaju tugu. Volja i snaga, koja nas vodi u borbi, zapovijeda, da šutnjom svladamo srce. Hrvatska se stvara i izgradjuje! Žrtve su skupe, ali žrtve posvećuju teški posao učvršćivanja. Pa i ti, dobra majko, pa i ti, draga sestro, pa i ti, mlada nevjesto, lijepa djevojko, pa i vi svi ostali, koji ćete osjetiti duboku tugu na vijest, da su pali u borbi vaši najdraži, podignite glavu i krenite stazom gordosti i prkosa! Vrijeme od nas traži, da sve svoje suze ostavimo za kasnije dane.

Prijedor je primjer poučan i tragičan. Ovdje susrećete ljude u crnini, ali oni su mirni. Svaki nekoga žali. Mnogo je ranjenih srdaca.

Komunisti su pokazali, da u njima imade vrlo malo čovječanskih osjećaja. Malo — kao ništa. Premda su isticali, da su »spasioci čovječanstva«. Kada su izvršili pokolj zarobljenih Prijedorčana, izdali su proglas, kojega su izlijepili po gradu. U tome proglasu oplakivali su smrt dra Mladena Stojanovića, svog vjernog druga, ističući kako je **»nevina srpska krv osvećena strijeljanjem hrvatskih bandita i izdajica«.**

Izmedju ostalih imena spominjemo slijedeće poginule:

Dne 17. svibnja strijeljani su: Dr. Dragutin Zgaga, liječnik, Konstantin Babić, ljekarnik, Nikola Lesnica, magister, Ljubo Batos, Klarić, nadporučnik, Serafin Jurčić, Josip Kaurinović, Božidar Jurčić, Andjelka Sarić, Ante Sarić, Filip Bilješković, Ante Bilješković, Oton Ledić, Vid Brstilo, Dragutin Brstilo, Olga Ljubičić, Julijan Pavlešić, Slavko Fišćur, Ivan Krasica, Ivan Pavičić, Ivan Slišković, Miralem beg Kapetanović, Ahmed Sarajlić, Josip Pajtak, Drago Gavranović itd. itd.

Stručna komisija iz Zagreba vršila je nekoliko dana iskapanja lješina na brdu Pašinac. Tom prilikom otkrivene su historijski zanimljive jezovitosti. Utvrdjeno je, da su partizani svoje žrtve mučili užasnim mukama. Po uzoru Sovjeta. Po uzoru španskih komunista. Sjekli su im nosove, ruke, čupali nokte, ispisivali na tijelu slovo »U«, boli oči, gulili kožu i slično.

Sve muke, koje su podnijeli naši divni mučenici, podnijeli su za Hrvatsku. To herojstvo ispunjava nas uzvišenim mislima. Kada se Hrvat sjeti prijedorskih žrtava, tada neka pogne glavu i zamisli se. Neka se zamisli, kako su to uzvišeni primjeri. Neka svaki pojedinac pri tome osjeti u sebi sposobnost i snagu nove volje za radom i borbom u korist i za napredak Hrvatske.

Zločinstva, koja su počinili komunisti nad nevinim ljudima izazivaju najdublje ogorčenje protiv boljševičkih razaračkih akcija na našem hrvatskom tlu.

U selu Božićima kod Prijedora nalazi se mnoštvo svježih grobova. I ovdje će se izvršiti iskapanja, koja će donijeti nova teška saznanja. Turobna i crna. I na cijelom svome putu, ja sam susretao tragove jednog nečuvenog mahnitanja, koje je na sreću bilo kratkoga vijeka.

Pobjeda koja je izvojevana, pobjeda koja je postignuta, kao i svi oni uspjesi koji slijede, znači novo jamstvo da je snaga nove Hrvatske neslomiva. I stoga se živo sjećam riječi jednog starca muhadžira, koji mi je, kad sam se vraćao u Zagreb, na rastanku, stavio ruku na rame i ozbiljno rekao:

— Zapamti što ću ti reći, moj brate rodjeni! Politika ovaka, politika onaka, al za nas nema druge politike, nego je država Hrvatska. I možemo mi govoriti što hoćemo, al raditi moramo samo za sebe, hoću kazati — za državu! I ni moje dijete, ni moja njiva, ni moj hljeb, ništa nije preče od države. Eto, tako ja mislim, tako sudim.

— Moj amidža, — rekoh mu. — To je divno što si rekao. Država iznad svega!

— Bezbeli da je tako, reče starac. — Vidim da se slažemo.

I na rastanku doda:

I pozdravi sve u Zagrebu i reci, da mi seljaci ne žalimo ništa što treba dati za sreću našega naroda.

Stisnuh amidži ruku. Pogledam ga živo. Učinilo mi se da mu oči suze. Da li sam se varao?

B—ć

Poslie borbe . . .

. . . malo rada

S ustašama vojničarima kroz Hrvatsku

Pjesma i borba uz logorsku vatru

Paljeni sunčanom vatrom prevaljujemo poslijednji i najteži uspon današnjega dana. Za nama se u nedogled pružaju šume i vrhunci, koje smo tražeći i progoneći odmetničke bande prokrstarili u čarkarskom lancu. U daljini razabiremo pogranično brdo načičkano crvenim krovovima seoskih kućica, u kojima ćemo doskora naći odmora i okrijepe. Umorne oči traže na kazaljkama oznojenog sata dokaz svoje premorenosti.

Hrvatska su sela sretna...

— Ako me sat ne vara, za nama je osam sati bojnoga hoda. Još tome po brdovitom tlu. Prevaljene kote i udoline za nama svjedoče o našem naporu. Znoj i prašina mješaju se na licima, pokrivaju odijela i oružje, a umor i tromost uvlači se u kosti.

Čarkarski red protegnuo se na daleko. Naprijed, pred svima probija se kroz trnovito gorsko šipražje gorostasni zastavnik Mijo. Za njim stopu u stopu nastupa predhodnica s puškom spremnom za vatru. Red se nastavlja daleko unazad, do onih poslijednjih, koji najčešće podižu umorne glave put dalekog cilja.

Sunce popušta. Doskora će potonuti iza brijega. Krajinom vlada tišina. Za koji čas zazvonit će seoska zvona. Sada je još mir, tek tu i tamo zabrenca čuturica o pasu ili se naboji u lancu uskomešaju, kad se koja umorna noga spotakne o grm ili žilu.

Selo se bliži. Nestrpljivi smo, ali nam mnogo nade daje bijela pruga državne ceste, koju smo upravo na domak sela odkrili.

Progoneći neprijatelja, koji se povlačio put granice odijelili smo se još rano ujutro od ove ceste. Sad nam ona jamči, da je blizu kraj današnjim naporima. Neprijatelj je naslutio snagu ustaške vojske, pa se sada sklanja u najzabitnija područja, spremajući zasjedu ili nagli napad. Zato današnji bojni zadatak nije doživio jačeg oružanog sukoba.

Medjutim, naša se satnija na širokoj bijeloj cesti prikupila. Mali odmor i kratak put do konačišta podigao je mnoge a takodjer i razvezao mnoge suhe ispucane usnice. Poravnava se odora i oprema, redovi su opet lijepo složeni, a ustaška pjesma odzvanja večernjom tišinom. Selo sluti naš dolazak. Kod prvih kuća susrest ćemo mnogo radoznalih lica. Stupamo kroz selo čvrsto i ponosno, poslijednje snage skupili smo za svoj nastup. — Muževi i žene promatraju naša opaljena lica, znojne surle i sigurno oružje.

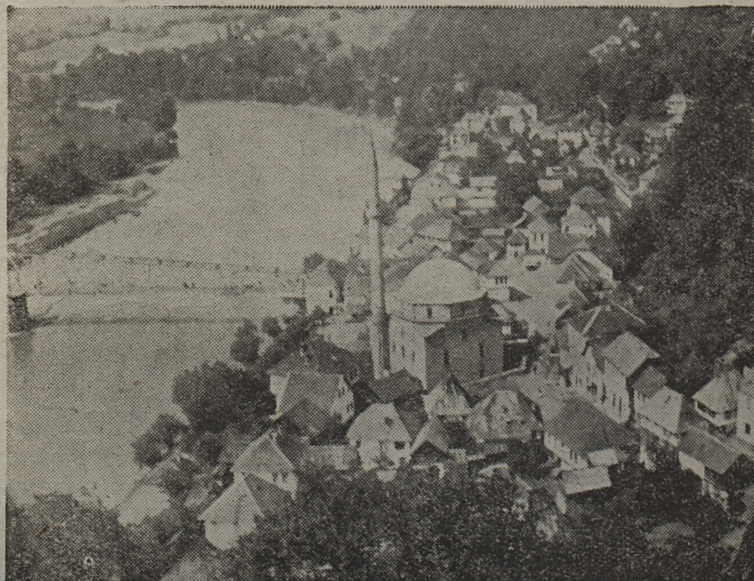
Slušamo šapat divljenja i zadovoljstvo seljaka nad svojim sinovima ustašama. Ratar znade cijeniti napore ratnika, a nama, umornim vojnicima bit će velika zadovoljština, dobijemo li od svoje braće malo krova i počinka za ovu noć.

Logor je smješten u pučkoj školi, lijepoj čistoj zgradi, do koje se nalazi najdragocijenija stvar sela — bunar. Hladna gorska voda i zdravi planinski zrak vraća svima vedrinu i razpoloženje. Nakon što smo odložili opremu i oružje miješamo se sa seljanima. Zapodijeva se razgovor, seljaci nam izražavaju svoju zahvalnost i radost, što se nalazimo u njihovoj sredini, da ih branimo, čuvamo im plodove zemlje i krov nad glavom.

Izpod sjenom mirišavih krovova bude se i izviruju napolje već usnuli domari. Selo je nanovo oživjelo.

»Ustajte, djeco, da vidite ustaše! Došli su naši ustaše!«

Pred logorom se sakuplja mnoštvo. Prvi puta tolika ustaška vojska u noći u njihovu selu. Mi osjećamo, da ovi mirni, siromašni seljaci čekaju od nas — ljudi iz grada i središta političkog zbivanja — pravu, istinitu, bratsku riječ. Sve štogod im govorimo o državi, o Poglavniku, o uspjesima i poteškoćama, sve ih zanima, sve je to za njih novost, istinita novost. Oni znaju, da mi izpovijedamo istinu, jer smo mi dokazali, da se za svoju istinu ne plašimo ni smrti i da samo vjera u pravednost naše borbe okuplja pod ustaški barjak najbolje od najboljih. Vide i znaju to ovi pošteni seljaci, jer i njihova braća, sinovi i očevi negdje daleko od svoga ognjišta s puškom u ruci u do-

... uživajući mir — plod ustaške borbe

mobranskim i ustaškim jedinicama čuvaju slobodu i mir Hrvatske.

•

Poznati satnijski izjelice nalaze se već u potrazi za kiselim i slatkim mlijekom. Zadovoljni su, što im je uspjelo napuniti duboke šolje. Tek im je neugodno to, što seljakinje ne će od njih primiti za odštetu novac. »Ne ćemo primiti od vas novac, kad znamo, da se vi za nas borite i čuvate nas!« brani se jedna majka. »Neka samo i mojem sinu, koji je negdje u Bosni, daju drugi kao što ja vama dajem. Drugo ne želim.« I nikako nam ne uspjeva nagraditi je novcem. U takvom slučaju ostavljamo na kućnom pragu novac ili ga turamo dječici u ruku, jer mi hoćemo pokazati, da nismo jednaki onima, što noću naoružani provaljuju u sela, otimlju seljaku posliednju koricu kruha, pale mu i pljačkaju njegovu sirotinju, a onda govore, da se bore za pravdu i slobodu.

»Što su nama sve oni pripoviedali o ustašama!« uzdiše jedan starkelja, kome je još u prošlom svjetskom ratu šrapnel odnio ruku. »Govorili su nam: Čekajte samo, kad vam ustaše dodju. Sve će vam oteti i poklati vas. A vi s nama ovako lijepo postupate.«

•

Na maloj uzvisini sjedi zadovoljno »burazer«. Daleko je on od svoje Bosne ponosne, ali harmonika, bez koje nikud ne polazi, dočarava mu medju ovim gorama njegov kraj. Tihom krajinom odjekuju melankolični zvuci malog svirala, nad koje se s toliko nježnosti nadvio snažni, mrki vojničar.

Ustaša-vojničar spreman u borbu za Hrvatsku

Žamor prestaje, uho prisluškuje narodne zvukove. Negdje u tami javlja se zanesena pjesma mladoga Bošnjaka. Selo se pretvorilo u jedno uho. Sluša se riječ i pjesma ustaških boraca.

Zagorje je u oporbi. Nekolicina Zagoraca njuška selom, gdje bi se mogao posuditi kakov bajs i tambure. Izgleda, da da će im nešto uspijeti. Iz poluosvijetljene kuće pada na dvorište sjena velikog instrumenta. Bit će svirke, bit će cike...

Oštri prasak prekida idilu mira i zabave. Negdje na domak sela fijuću pušćani naboji. — Groznica zahvaća mirno selo. Vatra se nastavlja. Javlja se Strojnica Selo je izčezlo s ceste. Sve je pobjeglo u podrume. Ostajemo tek mi. Cigarete padaju u travu. Svijetla se gase. Kod nas nema strke, nema iznenadjenja. Pušćani prasak nama je svakodnevna muzika.

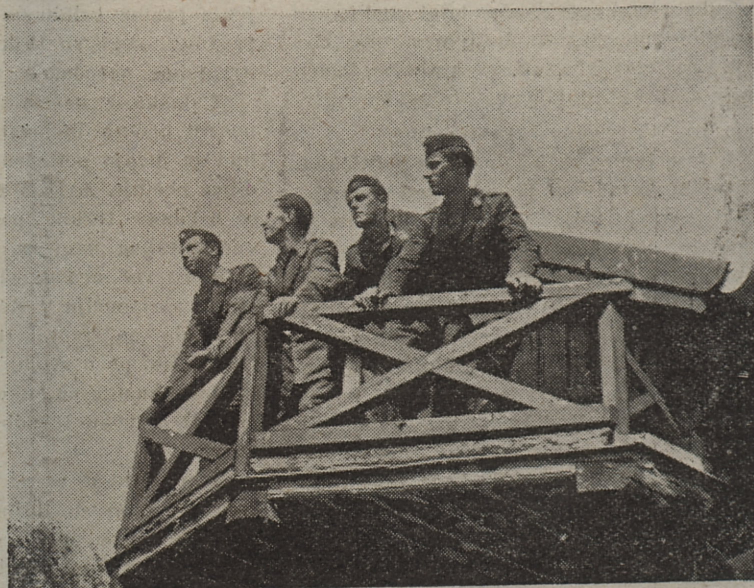
Prva misao leti k poredanim puškama, bodovima i nabojima. Kao okretne mačke jurimo u skokovima k oružju.

Minuta je potrebna i već roj za rojem ostavlja školsko dvorište, u tišini, pod oružjem. Plašljivi pogledi iznenadjenih seljaka promatraju naše kretanje. Pune, spremne strojopuške lete u pravcu napadaja. Dočekuje nas stražar. Izvješćuje, kratko, mirno.

U daljini razabiremo buku vozila. — Dolazi kamion. Pozor. Zasjeda.

Ležim u jarku i čekam. Do mene debeli Ćamil. Negdje u Cackom ostavio je grobove sve braće, roditelja i rodjaka. Sve su mu poklali razbojnici. Sad je u ustaškoj vojnici. Slušam, kako grčevito drži pušku. On želi borbu, on traži tu bezdušnu smrt, koja mu je otela sve drage. U travi cvrčak izpunjuje kratku stanku.

Na prvom zavoju izbija veliki samovoz. Kamion. Čuju se glasovi, obijestni, veseli. Napinjemo oči u mraku.

Ugodan odmor iza uspješne borbe

Prilazi častnik. »Stoooj!«

Samovoz se zaustavlja velikom bukom. S kamiona izkaču prilike. Ustaše su. Izlazimo iz zaklona. Ustaše tjelesne bojne dovezli su nam hranu za dva dana. Putem im je kamion prorešetan tanetima.

Jedan od njih upravo traži u mraku rupe. Bome, dobro su prošli. Zirnik još uviek drži strojopušku. Na prvo tane odgovorio je brzom vatrom. To je, izgleda, smelo razbojnike. Napadaj se zbio upravo na onom mjestu, gdje smo se mi uzpeli na državnu cesti. Znači, neprijatelj je pratio naše kretanje.

Kamion odlazi u selo, a mi razvrstani u manje odjele krstarimo krajem. Neprijatelja nema. Nije borac. Lješinar se uklanja borbi i samo iz busije napada.

Straže su pojačane. Ostali se vraćamo u selo.

Prvi strah je minuo. Iz pojedinih kuća izlaze sjene. Prašljive i tihe.

»Šta je bilo? Gdje je neprijatelj?«

Medjutim harmonika, pojačana tamburama opet nastavlja svoju izvedbu. Još življe, značnije, veselije. Hrabrost i mir pomalo se vraća u prestrašene ljude.

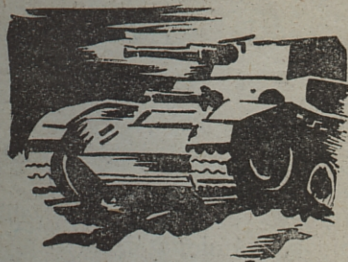
A. Ž.

Za ustaške redove

Ustaški pokret u okviru nove Europe

Već je nekoliko puta naglašeno, da Ustaški pokret nije nikakva »stranka« u dosadašnjem smislu riječi, kad se pod imenima raznih stranki zaštićivali probitci pojedinaca ili skupina. Istina je, da je Ustaški pokret kao organizirana politička postrojba nikao kao oporba dvadeset godišnjem versailleskom sustavu, koji je zarobio Hrvate i nastojao izbrisati sve hrvatske tisuću i više godišnje uljudbene i državničke predaje, pa čak i samo hrvatsko ime.

U tom tmurnom i žalostnom političkom razdoblju hrvatskog naroda, kad je već i svaki hrvatski seljak i radnik vidio, da se nikakvim strankama, sporazumima, nagadjanjima i dogovaranjima ne može riješiti hrvatsko pitanje, u tim tmurnim danima Stjepan Radić namire svojim političkim nasljednicima i potomcima program, da nikada više ne idu u Beograd. I nakon smrti Stjepana Radića nastaje prelom u hrvatskoj politici, koji ujedno znači i odlučan zahvat u rješavanje hrvatskog pitanja. Stjepan Radić je umro, a hrvatski je

seljak osjetio ne samo težinu Radićeve smrtne oporuke, nego je i iz vlastitog izkustva vidio, da se zaista s Beogradom nema što pregovarati. Beograd je imao svoje mišljenje, upravo kao što ga je imao i hrvatski narod, a ta se dva mišljenja nikako nijesu dala uskladiti. Službena hrvatska politika opet počinje tumarati putevima sporazuma i nagadjanja s Beogradom i već je izgledalo, da hrvatski narod ne će imati tumača svojih misli i težnja, koje su se kretale izključivo u okviru nezavisne Hrvatske, ali tada se javlja svijetli lik Poglavnika, koji hrvatske težnje i stremljenja počinje privoditi k stvarnosti.

To je kratak prikaz razloga ustrojenja Ustaškog pokreta kao djelatne organizirane političke postrojbe, dok sama Načela ustaškog pokreta najjasnije svjedoče, da program Ustaškog pokreta, koji je sadržan u samim načelima, nije stvaran ni na kakvim sjednicama, odborima, dogovorima, niti su ta načela stvarana, da se ima obzir prema ovom ili onom političkom mišljenju, bilo u domovini, bilo u inozemstvu. Poglavnik je stvorio ustaška načela, ali u stvari, on je bio samo čovjek, koji je sažeto iznio bit i povijestno pravo hrvatskog naroda, a iz tih je prava proizlazilo, da hrvatski narod ima pravo na svoju državu, u kojoj će živjeti onako, kako ju sam sebi uredi. Ustaška načela nijesu dakle »program« neke političke stranke, koji se mijenja prema prilikama, političkim i družtvovnim, nego su krik i neopoziv zahtjev hrvatskog naroda.

Ustaška se načela stvaraju, a i Ustaški pokret počinje djelovati upravo u vrijeme, kad se medju potlačenim europskim narodima počinje javljati gibanje i težnja, da se oslobode težkih posljedica sramotnog versailleskog ugovora. Stvorila su se dva svijeta i već se tada vidjelo, da će doći do obračuna izmedju ta dva svijeta, da će doći do borbe na život i smrt. To predvidja i Poglavnik, pa u svojoj knjizi »Strahote zabluda« ukazuje na sukob, za kojeg kaže da će biti odlučan i sudbonosan za sve narode.

I hrvatski je narod bio medju onim državama, koje su teško osjetile posljedice Versaillesa, pa zato i gibanje i previranje medju hrvatskim narodom pada u isti čas, kad i ostala nacionalistička gibanja u Europi. Konačno ta politička nastojanja hrvatskog naroda dobivaju zastupnika i tumača u osobi Poglavnika, koji odlazi u inozemstvo, da tamo bude pobornik za prava hrvatskg naroda, kad nije njegov rad mogao imati odlučnog uspjeha u domovini, gdje su još vladale tamne sile Versaillesa i židovskog glavničarstva.

Ustaška načela, koja nijesu ništa drugo, nego misao i volja hrvatskog naroda imaju sva obilježja i sve elemente nacionalističkih gibanja medju zarobljenim europskim narodima, koja konačna dovode do pojma nove Europe i do ogorčene borbe izmedju svijetla i tmine, kojoj smo danas ne samo svjedoci, nego i djelatno sudjelujemo u njoj.

Ustaška načela uzkrisuju prije svega zahtjev na naše državno stoljetno pravo, te traže, da hrvatska zemlja bude izključivo vlastničtvo hrvatskog naroda, koji ima jedino pravo uživati sva dobra, koja su na njoj i u njoj.

Ustaška načela priznaju samo rad, a to nosi kao posljedicu odstranjenje iz naše sredine onih, koji ne rade, a to su bili tudjinci, jer je Hrvat uviek zasluživao i privrjedjivao sebi kruh poštenim radom, mukom i trudom. Isto se tako u Ustaškim načelima iztiče hrvatsko poštenje i stoljetne hrvatske predaje, koje hrvatskom narodu govore o njegovoj bivšoj veličini, a to zahtjeva, da opet dodjemo do te veličine. Sve te i druge elemente nalazimo i u drugima nacionalističkim pokretima, koji postavljaju rodoljublje kao vrhovni zakon i zahtjev, nasuprot internacionalizmu, koji ne poznaje ni doma, ni predaja, ni rodoljublja i svetinja, jer taj internacionalizam stvoriše židovi, koji nikada nijesu imali tih odlika.

Ustaški pokret nije dakle »uskočio« u suvremeno nacionalističko gibanje europskih naroda, nego je nikao u isto vrijeme, kad i ta gibanja, a to znači, da su Ustaški pokret stvorile iste potrebe i da ima iste ciljeve. On dakle nije samo privjesak europskih nacionalističkih gibanja, nego je i organski dio velike europske medjunarodne zajednice, a to se najbolje vidi danas, kad ustaška Hrvatska vodi istu borbu i sudjeluje svim svojim razpoloživim snagama u današnjim velikim borbama, kako puškom, a tako i s drugim sredstvima, koja su potrebna za postignuće konačne pobjede. A kako je Ustaški pokret samo izraz hrvatske narodne volje, onda znači, da i cio hrvatski narod pripada mislima i djelima novoj Europi kao njena organska cjelina, te snosi sve poteškoće današnjeg rata, da poslije pobjede ima i sva prava pobjednika, a to je cjelovita, nezavisna i sretna Hrvatska.

Zato ustaše znaju, da borba još nije svršena. Svršen je samo prvi dio ustaške borbe, a to je bio onaj prvi i najpotrebniji, a to je ostvarenje Nezavisne Države Hrvatske, a tek slobodan narod može odlučiti, kamo će i uz koga pristaje. Ustaše su stvorili Nezavisnu Državu Hrvatsku i čitavi se hrvatski narod danas bori, da konačna pobjeda europskih naroda bude što uvjerljivija i što brža, da se tako dokonča i drugo razdoblje ustaške revolucije, a to je ostvarenje ustaške misli, kao dio velike svjetske revolucije, kojoj pripada i Ustaški pokret po svojim idejama i ciljevima.

Hrvatski narod bori se na svim bojištima i svim načinima, koje zahtijeva današnji rat. Hrvatski narod, ma da u tom ratu snosi žrtve, on ih ne smatra kao nametnute, kako to možda neki žele zlobno prikazati, iako ni sami ne vjeruju u to, nego hrvatski narod, kao politički svijestan narod vrlo dobro zna, da slobode nema bez borbe i da narod, koji se ne zna boriti za svoju slobodu, da je taj ni ne zaslužuje.

Draganov

Morbus automobilitis acuta

Ispočetka je sve, dabome, bilo osnovano na temelju pješačtva. I naš praotac Adam išao je pješke. Uvijek. Pa i kad je dobio poziv da dodje na neku svečanu večeru ili objed, premda možemo sa sigurnošću sumnjati, da je on takove pozive dobivao, jer postoji za to povjesna sumnja.

I kad je išao u svoj ured, za koji takodjer postoji temeljita sumnja, išao je pješke. No računajući na to, da je Adam bio kavalir od pete do glave, možemo jedino računati na to, da je po svoj prilici svoju dragu Evu nosio na rukama, kad su u nedjeljnoj šetnji morali prelaziti preko kakvog hrapavog puta ili preko nekog hladnijeg potoka.

On je bio takav. Nikada se nije tužio, barem o tom povijest šuti, da se tužio, jer nije za svoje nekadanje zasluge dobio kakav takav samovoz.

Samovoz se pojavio davno, davno kasnije.

Izumili su ga da ne moraju trošiti konje. Imao je kojekakvih oblika, dok nije postao ovakav, kakav je danas. Aerodinamičan! Ima ih od dva pa do dvanaest cilindara, a možda i više. Onaj od dva podiže priličnu galamu, premda za to nema razloga, jer samovoz sa dva cilindra spada zapravo medju samovozni proletarijat. To je samovoz za činovništvo i za postolare, koji rade sami bez pomoćnika ili možda s jednim šegrtom.

Oni s četiri cilindra, ti su već manje glasniji, premda se i njih čuje dok lupetaju cestom. To su kola, koja upotrebljavaju poslovni ljudi, koji imaju zaista posla; u takva kola sjedne i ministar, kao i stariji neki dužnostnik, kojemu se zbilja žuri na sjednicu, u ured, na pregled, na teren i tako. Takve samovoze bez daljnjega upotrebljavaju i ljudi na terenu, na putu prema bojištu i uopće su to solidna i upotrebljiva kola, o kojima uobće nisam ni mislio da pišem .

Pravi samovoz počima zapravo sa šest cilindera.

To su kola s kojima se ide na izlet. Imaju lijepu vitku liniju, kao srna, sirenski glas, koji upozorava prostake, da se maknu s ceste i da na vrieme metnu rupčić na nos, kad ih obavije oblak prašine.

A ta kola samo jure i jure. Bezzvučno, jednostavno klize .

— Kako to — pitam jednog starijeg dužnostnika — pa danas je nedjelja, kad je posebničkim kolima zabranjeno voziti.

Medjutim on mi pokaže prstom da pogledam u kola, u kojima je sjedio ljepuškast dječak, a kladio bi se da mu već i brada probija, te da već troši i na brijača. Uz njega crnokosa djevojčica, priljubila se uz mladca, pa se smiju, mili Bože, kao andeli. Uobće idila. Mladi dužnostnik.

Skoro sam se ogriešio, jer sam već počeo mrmljati, dok nisam shvatio, da je to službeni put. Na Sljeme?

Baš i ne, recimo, onako službeni, već više onako, kako bi rekao, Bože moj, pa svi smo bili mladi.

Moj sušetač, stariji dužnostnik, kako sam rekao, samo se smijao izpod brka, izvadio bilježnicu i nešto zapisivao.

— Što vi to pišite — zapitam ga, jer sam počeo kao nešto shvaćati njegov smiešak — ta nije to tako važno.

— Ništa, ništa — veli on — zapisao sam si za uspomenu ovu »idilu«, jer strašno volim ganutljive stvari.

Nije se dao odgovoriti. No to je već uobće poznato iz poviesti čovječanstva, da stariji ljudi nekako ne uvažavaju mladiće. Neka se ljudi voze dok su mladi. Imaju se kada napješačiti, kad zadju u godine. To je moje mišljenje .

Što ima recimo na tom, ako se neka milooka gospodja, dražestna i uobće takva, koja stanuje dviesto koraka od tržnice doveze sa mnogocilindrašem do tamo. Onda se nadje kakav stariji Ustaša, dužnostnik ili slično, pa odmah pravi pitanje. Čemu? I onda pripovieda! Te ti natuče na nos one sa terena, koji se bore, koji se na koljenima šuljaju do neprijatelja, liju krv i tako dalje. Pa ne možemo svi na teren. A uostalom što će raditi one tužne »limuzine« same samcate u garažama.

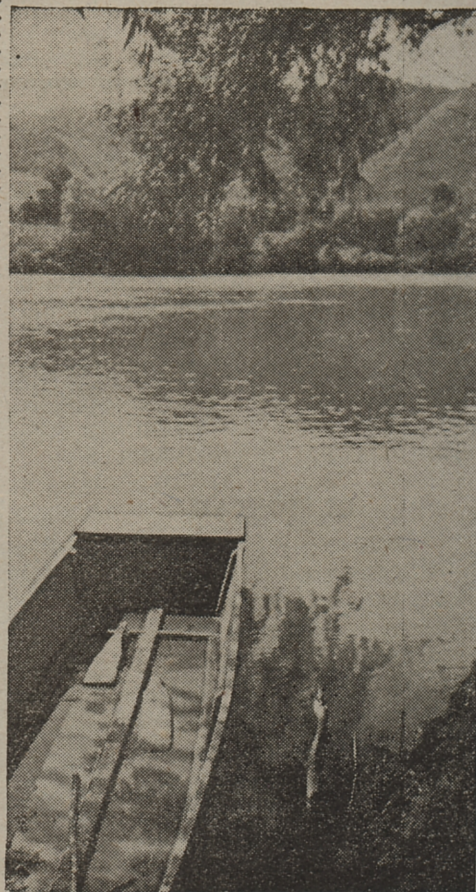
Ne! Stariji zbilja nemaju smisla za estetiku. A pogotovu su u tom dosadni oni, koji su radili prije 10. travnja. Sigurno im je krivo što nisu mogli na tajne sastanke ići u osamcilindrašima, pa danas ne priušte ništa mladjima. Uvijek su im nekakva načela na ustima. Kakva načela. S načelima ne možeš sukati sa 100 kilometara na sat.

A uostalom tko veli, da se mi mladi ne držimo načela. Ta imamo stolove upravo nakrcane s njima. I uvezanih i broširanih. I tumačenja.

Ali opet drugo je to — samovoz. Kako je ono rekao i naš stari pjesnik:

Tko će trčat kao koza,
Dok imamo — samovoza.

JOŽČENKO

Na vodama Liepe naše ...

Jesen ulazi u aleje ...

IZ USTAŠKIH REDOVA

IZ TRAVNIKA

Stožerni zapovjednik Starčevićeve mladeži iz Travnika posjetio je Visoko, gdje je pregledao rad logora Ustaške mladeži. Iza toga je obišao tabore u Kaknju, Brezi, Varešu i zbirove u Podlugovima i Vareš-Majdanu. Tom prigodom održao je u Varešu i Vareš-Majdanu prigodna predavanja, kojima je prisustvovala mladež. Takodjer je održan sastanak i sa roditeljima i sa samim ustaškim dužnostnicima.

IZ MOSTARA

Najveću brigu i pažnju davaju naši dužnostnici ranjenim domobranima i ustašama, koji se nalaze na liečenju u državnoj bolnici u Mostaru. Jučer je stožernik dr. Musa posjetio domobransku bolnicu, te tom prigodom posjetio sve ranjene, kojima su podieljeni razni darovi.

IZ TESLIĆA

U Tesliću je održan sastanak svih dužnostnika i pripadnika Ustaške mladeži logora Teslić. Na ovome sastanku iznešeni su izvještaji o radu ovog logora i tom prilikom doneseni su zaključci za daljnji rad u logoru. Novim logornikom Ustaške mladeži imenovan je g. Mahnić, a tabornikom je imenovan g. Franjo Kraft.

IZ TUROPOLJA

U subotu poslie podne održana je u Turopolju svečana prisega radnika, koji su pristupili mjestnoj ustaškoj pripremnoj bojni. Oko 130 radnika, zaposlenih u tamošnjoj pilani, obećalo je Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj svoju vjernost. Velikoj svečanosti prisustvovali su predstavnici Ustaškog oslobodilačkog pokreta, hrvatskog domobranstva, državnih oblasti, te izaslanstvo Hrvatske radničke komore i Hrvatskog radničkog saveza, koji su održali tom zgodom prigodne govore.

IZ ZAGREBA

Medju pripadnicima Ustaškog pokreta dolazi sve više do bratske povezanosti, što smo imali prigode vidjeti na sastanku pripadnika Ustaškog Tabora I., koji je održao svoj redoviti mjesečni sastanak u svojim prostorijama Cankareva 1.

Ovaj je sastanak otvorio pobočnik za promičbu u taboru Franjo Nikić, kratkim pozdravom prisutnih, medju kojima se nalazio i stožernik za grad Zagreb mr. ph. Božidar Kavran, te je onda zamolio ustašu profesora Dušana Žanka, intendanta Hrvatskog kazališta, da održi svoje predavanje: »U čemu Europa gleda vriednost hrvatskog naroda«. Predavač je medju inim naglasio, kako su neprijatelji hrvatskog naroda nastojali pred Europom lažno prikazivati hrvatski narod. Srbi su se bojali svake viesti, koja je u sviet odilazila o političkom, gospodarskom i kulturnom životu hrvatskog naroda. Iza nas stoji 1300-godišnja kultura. Hrvati su bili medju prvim narodima, koji su primili krštenje, i ono je prema najnovijima dokazima primljeno već u VII. vieku. S primanjem krštenja počela je i kršćanska kultura. Gradila se crkva, trebalo je graditelja, razvijala se glasba, književnost, slikarstvo i umjetnost. Naši knezovi i kraljevi do konca XI. stoljeća imali su savez s kraljevima i papama. Naše je plemstvo predstavljalo cviet Europe. U XV. i XVI. stoljeću naš je Dubrovnik uz Mletke bio prvi grad kulture.

Predavač je zatim spomenuo, kako je danas hrvatski narod poštivan u svietu. O hrvatskoj se književnosti, umjetnosti, glasbi, kazalištu itd. mnogo piše. Prof. Žanko spominje svoje razgovore, koje je vodio za vrieme svog putovanja po Italiji, s talijanskim književnicima, posebno s akademikom Papinijem i Giuseppe de Lucca, o hrvatskoj kulturi, koji su iskazali svoje udivljenje.

Iza profesora Žanka uzeo je rieč stožerni pobočnik za prosvjetu i uljudbu prof. Vinko Nikolić, koji se zahvalio prof. Žanku na održanom predavanju. U nastavku svojeg govora osvrće se na dane Hrvatskog Crvenog križa, u kojemu se mi svi moramo sjetiti onih, koji prolievaju svoju dragocjenu krv za bolju budućnost našeg naroda. Dužnost je naša, da se sjetimo svih njih i onih, koji se vratiše kao ranjenici i njihovih obitelji, koje su ostavili. Ovaj je tjedan posvećen Hrvatskom Crvenom križu i mi se moramo pridružiti svojim obolom, jer tko daje za Hrvatski Crveni križ, daje sebi.

Na sastanku je članstvo položilo svoje doprinose za Hrvatski Crveni križ, dokazujući time, da želi pomagati svoje bližnje i veliku ustašku sviest.

IZ VARAŽDINA

Ovih je dana održan u gradskoj viećnici sastanak ženske loze Ustaškog pokreta. Sastanku je prisustvovao liep broj gospođa, te veliki župan i stožernik. Sastanak je otvorio logornik Markulin i predao rieč prof. Ireni Javor, koja je u duljem govoru prikazala načela Ustaškog pokreta i istakla potrebu sudjelovanja žena u Ustaškom pokretu. Prikazala je, kako je naša država stvorena u teškim prilikama i jedina je naša briga, da je izgradimo i očuvamo onako, kako smo je zamislili. Zato je potreban rad, u kojem moraju sudjelovati i žene. Pozvala je sve prisutne, da pristupe Ustaškom pokretu. Prof. Irena Javor izjavila je, da će u najkraćem vremenu biti u Varaždinu imenovana povjerenica, koja će organizirati žensku lozu u Varaždinu, pa će rad početi u najkraće vrieme. Stožernik velike župe Zagorje Ferenčak često dolazi medu seljačtvo i radničtvo, s kojim raspravlja o raznim tekućim pitanjima. Jučer popodne je stožernik posjetio rudare u ugljenokopu Ladanje kraj Markuševca. Stožernik je tamo stigao u vrieme, kad su radnici čekali da preuzmu posao, pa se u to vrieme tamo sakupio liep broj radnika, s kojima je stožernik raspravio razna pitanja. Kod rasprave su radnici pokazali puno razumievanje današnjih teških prilika. Kad su se radnici zatim spuštali u rov na posao, pošao je s njima i stožernik, što je neobično razveselilo radnike. Stožernik se zadržao u rovu duže vremena razgledavajući radove.

IZ SUNJE

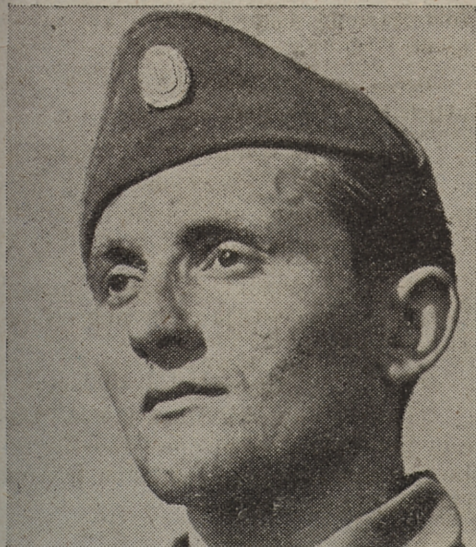
Po čitavoj Velikoj župi Gora primljene su s oduševljenjem rieči, koje je Poglavnik uputio skupini hrvatskih seljaka iz Sunje i okolice, kotara petrinjskog. Sudjelovatelji ovoga pohoda najbolji su tumači odlučnih i mužkih rieči Poglavnikovih, te ne mogu dovoljno izkazati silan dojam, koji im je ostao u duši posjetom Prvoborcu i Poglavaru Nezavisne Države Hrvatske. Naročito je hrvatsko seljačtvo ohrabreno i ojačano njegovim riečima i čitava Sunja i okolica živi pod nezaboravnim dojmovima, dobivenim ovim pohodom. Novine s govorom Poglavnikovim su razgrabljene, a selo Sunja, koje je pokazalo svoju ustašku sviest na djelu, počašćeno je srdačnim prijemom kod Poglavnika, čiji će lik ostati za sve njih živim primjerom vjere u pobjedu.

Iz prošlosti Ustaškog pokreta

Posljednje pripreme za ustanak

(Nastavak)

U krajevima i mjestima, gdje ustaški prodorni odjeli još nisu stigli moraju ustaše sami postrojiti odjele pučkih ustaša, te ih držati u pripre-

Ustaša vojničar je vedar...

mi, da mogu, čim nastupi povoljan čas, zaposjesti sve urede, sve javne zgrade, sva skladišta i sva prometna sredstva kao željeznice, samovoze, brzojave, brzoglase i slično. Moraju smjesta preuzeti mjesnu vlast u svoje ruke, uspostaviti potpuni red i sigurnost. Moraju postaviti straže i osigurati sve važne točke, razoružati sve srpske oružnike i možebitne srpske vojne bjegunce ili skupine srpskih vojnika, koji bi na bijegu kroz ta mjesta prolazili.

2. Nadalje neka poduzmu sve potrebne mjere, da se spriječi svaka mogućnost oštećivanja ili pljačke sa strane bilo kakvih mračnjaka, javnoga ili državnoga dobra, napose živežnih namirnica. Napose moraju zaštititi seljačka dobra i seljačku imovinu od bilo kakvog nasilja.

3. Ustaške tvorbe ili pučki ustaše moraju se smjesta staviti u doticaj i vezu s najbližim ustaškim vojnim zapovjednikom.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.
Po odredbi Poglavnika:
Poglavni pobočnik:
GRADIŠA

(Ploča: »U boj u boj«.)

Hrvatski narode, raduj se, dolazi Poglavnik! Spremi se da dostojno dočekaš prvog sina hrvatske domovine, koji se nakon duge i težke borbe vraća na krvlju i suzama natopljeno hrvatsko tlo i među svoj narod!

Živio ustaški Poglavnik dr. Ante Pavelić!

Živila slobodna i Nezavisna Država Hrvatska!

(Ploča: »Junak iz Like«.)

Hrvati i Hrvatice! U predvečerje hrvatskog narodnog i državnog oslobođenja sjetimo se palih ustaških mučenika, izvršimo i mi svoju ustašku dužnost i budimo svi — Za Dom spremni!

Ž A P !

(Ploča: »Lijepa naša«.)

... i Hrvatska je smirena...

10. travnja 1941.:

USTAŠE! MI SMO POBIJEDILI! Pobijedili smo, jer smo vjerovali! — Pobijedili smo, jer smo izdržali! — Pobijedili smo, jer smo se borili!

Oživotvorio se je san mnogih hrvatskih pokoljenja. Ispunjena je želja cijelog hrvatskog naroda. Ustaška teška borba toga je dana doživjela svoj najveći uspjeh, svoju najveću zadovoljštinu. 10. travnja 1941. ustaški Poglavnik donio je hrvatskom narodu slobodu. **Najveći sin hrvatske zemlje, nakon više od osam vjekova, svojim radom, svojim žrtvama, svojom i svojih ustaša nepokolebivom borbom, uspostavio je starodrevnu državu Hrvatsku.**

Ustaške postrojbe, hrvatski vojnici, seljačka zaštita, dakle cijeli svijestan hrvatski narod, već je odkazao poslušnost onoj nekolicini, koji su ga pozivali u borbu proti ustašama i hrvatskim saveznicima, i diljem Hrvatske, na svim bojištima, sudjelovao djelatno u konačnoj ustaškoj i oslobodilačkoj bitci.

Ostatci ostataka tobožnje moćne Simovićeve vojne sile, razbježali su se na sve strane. Tobožnjoj hrabroj vojsci više ni traga ni glasa. Pobjedničke savezničke vojske sa svih strana provaljuju na tlo versajske Jugovine, koja zajedno sa svojom tobožnjom vojskom nestaje. Hrvatski narod, svijestan političkog stanja i svojih vrhovnih probitaka, poslušao je u svojoj cjelokupnosti glas Poglavnika, glas spasitelja Hrvatske i pošao je u odlučnim časovima jedinim pravim putem, putem svojih probitaka i putem iskrenog prijateljstva, putem stvaratelja nove Europe i osloboditelja Hrvatske! Odjeli pobjedonosne njemačke vojske, zajedno sa nekim odjelima ustaša, već su ulazili u grad Zagreb na čelu sa ustaškom zastavom. Hrvati su burno i oduševljeno pozdravljali osloboditelje. Čita-

.... jer ju brani Ustaška vojnica

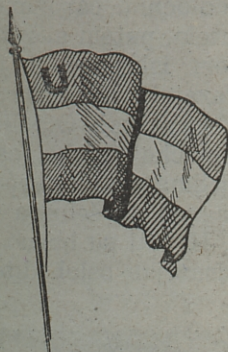
va je Hrvatska već bila na nogama i očekivala svojeg prvog sina, svoga Poglavnika.

Tamo daleko na jugu, u gradu Pistoji, Poglavnik je toga dana došao

među svoje ustaše, opet nakon dugog vremena okupljene pod bojnom ustaškom zastavom. On je znao, da je neprijateljska vojska razbijena, da je pravi rat na tlu Jugoslavije već završen, a da nas čeka još samo pojedinačna djelatnost čišćenja. Poglavnik je već točno bio obaviješten o razvoju prilika u Zagrebu, pa je stoga dao nalog, da se u Zagrebu proglasi Nezavisna Država Hrvatska.

Poglavnik je došao u rano poslije podne među svoje vjerne, među svoje najvjernije, koji su izdržali do posjednjeg časa teške oslobodilačke borbe. Za sva pregaranja, za sve patnje, za sve žrtve, Poglavnik je svojoj ustaškoj oslobodilačkoj vojsci dao najveću zadovoljštinu, on im je najavio, da je oslobodilačka borba dovršena i da se nalazimo o oči proglašenja Nezavisne Države Hrvatske.

Hrvatska je već bila oslobođena. Hrvatska je već bila proglašena nezavisnom državom. Hrvati su već bili

pod dojmom velikih događaja, Hrvati su već vladali u Hrvatskoj, zagrebački je krugoval već bio u ustaškim rukama, te preuzeo dužnost radiopostaje Glavnog Ustaškog Stana. Ipak su htjeli, da i glas Poglavnika, ili barem glas najavljivača ustaškog krugovala iz tuđine, potvrdi veliku i najveću vijest.

Krugoval Glavnog Ustaškog Stana točno se u određeno vrijeme javio.

IZVEDBA OD 10. TRAVNJA 1941.

Znak postaje, dva časa.

Lijepa naša.

Za Dom Spremni! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana.

Hrvati diljem Hrvatske i svijeta! Za nekoliko časaka najaviti ćemo veliku povijesnu vijest!

(»Planula zora svanuo dan«.)

Hrvati, pozor! Ustaše, pozor!

Danas, kratko vrijeme prije nego što je uslijedio veliki dogadjaj u Zagrebu, ustaški je Poglavnik u sabirnom logoru svojim vjernim ustašama navijestio veliki povijesni događaj. Hrvati, pozor! Ustaše, pozor! Čut ćete kratki povijesni govor ustaškog

Poglavnika, kojim je danas poslije podne u sabirnom ustaškom logoru ustašama navijestio, da je kucnuo čas slobode! Slušajte sada taj govor:

POGLAVNIKOV GOVOR U PISTOJI

Braćo ustaše!

U tisućgodišnjoj svojoj povijesti hrvatOvo je najradostniji čas, jer se nalazimo pred uskrsnućem Nezavisne Države Hrvatske.

Držali su nas luđacima, ali mi smo se borili, mi smo radili, mi smo pobijedili, a luđaci su, plaćenici su oni, koji su o nama tako govorili!

Ustaše! Nisu potrebne riječi, nisu potrebni dugi govori. Napose to nije potrebno vama, borcima, koji ste uvijek do sada malo govorili. Vama, koji ste prošli sve kušnje, sve tegobe života, vama, koji ste sve podnijeli i sve uzdržali, neka bude velika, srdačna hvala domovine Hrvatske. Niste uzalud čekali, niste uzalud bili strpljivi, niste se uzalud borili!

Ustaše! Naša je oslobodilačka borba pri kraju. Proživljujemo velike časove, i dok smo mi ovdje okupljeni, u domovini se događaju veliki događaji. Naša je teška borba, borba je cijelog hrvatskog naroda okrunjena najvećim uspjehom: uspostavom Nezavisne Države Hrvatske. Vi ćete već za nekoliko sati čuti veliku vijest, vi ćete za najkraće vrijeme poći na put u domovinu.

Ustaše! Mi smo pobijedili! Pobijedili smo, jer smo vjerovali! Pobijedili smo, jer smo izdržali! Pobijedili smo, jer smo se borili!

Braćo, ustaše: Pobijedili smo, jer smo uvijek bili — za Dom spremni!

(Ploča: »Ustaški zbijeg«.)

Slušali ste govor ustaškog Poglavnika svojim ustašama u logoru.

(Mala stanka.)

Hrvati, pozor! Ustaše, pozor! Ovdje radiopostaja Glavnog Ustaškog Stana.

Hrvati diljem svijeta, slušajte!

Glavni Ustaški Stan javlja: Danas popodne proglašena je u Zagrebu samostalna i Nezavisna Država Hrvatska!

Srpska vojska hametom poražena po savezničkom oružju, raspršena bježi glavom bez obzira.

(Nastavit će se)

Ustaške ruke grade ono, što su odmetnici porušili

TJEDNI PREGLED

U domovini

— Djaci-novaci u Varaždinu položili su na svečani način prisegu Poglavniku. Svečanosti je u ime Poglavnika prisustvovao Vojskovodja Slavko vitez Kvaternik, koji je budućim častnicima održao značajne govore.

— 5. listopada Poglavnik je Vojskovodji na njegovu molbu podielio dopust za oporavak.

Za vrieme odsutnosti Vojskovodje Poglavnik je osobno preuzeo vodjenje svih poslova Ministarstva domobranstva.

— Posebni izaslanik Njegovog Veličanstva cara Borisa III. predao je Poglavniku na svečani način najviše bugarsko odlikovanje, reda Svete Braće Ćirila i Metoda, kojim se odlikuju samo državni glavari.

Izvanrednom poslaniku cara Borisa III. g. Iliji Belinovu izkazane su prilikom dolazka i odlazka vojničke počasti. Nj. P. Belinov i Poglavnik izmienili su tom prilikom tople govore, u kojima su izticali duboko prijateljstvo, koje veže Hrvatsku i Bugarsku.

— Prilikom proslave dana bugarske nezavisnosti, kao i dana stupanja na priestolje bugarskog cara Borisa III. Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske poslao je ovu brzojavku:

Njegovom Veličanstvu

caru Borisu III.

Sofija

Povodom proslave dana bugarske nezavisnosti i dana stupanja na prijestolje Vašeg Veličanstva, molim Vaše Veličanstvo, da izvoli primiti najiskrenije i najsrdačnije čestitke čitavog hrvatskog naroda i moje osobne s najtoplijim željama za sve veću budućnost bratskog i ponosnog bugarskog naroda, za sve veću slavu vladarskog doma, kao i za dugo i sretno vladanje Vašeg Veličanstva.

Ante Pavelić

Poglavnik je primio na čestitku Njegovom Veličanstvu bugarskom caru Borisu III. ovaj odgovor:

Njegovo Prevashoditeljstvo

Dr. Ante Pavelić,

Poglavnik na Nezavisnata Država Hrvatska

Zagreb

Iskreno trognat od ljubeznite čestitki i poželanija na Vaše Prevashoditeljstvo, blagodarja Vi najsrdečno kato ispraštam zašto Vam i na bratski harvatski narod noite gorešti blagopoželanija.

Boris

— Poglavnik je odlikovao Redom Krune Kralja Zvonimira I. stupnja s hrastovim grančicama i pravom na naslov viteza SS-Obergruppenführera dra Edmunda Veesenmayera. Ovom svečanom činu prisustvovali su njemački opunomoćeni ministar u Zagrebu Siegfried vitez Kasche, njemački general u Zagrebu dr. Glaise von Horstenau vitez Edmund, zatim ministar vanjskih poslova dr. Lorković, ministar unutrašnjih poslova dr. Artuković, državni rizničar dr. Košak, te Leonardo Grivičić i dr. Jure Vranešić.

Dr. Veesenmayer se zahvalio na odlikovanju, na povjerenju i razumievanju, koje mu je ukazano, naglašavajući, da će ovo odlikovanje za njega biti nova obaveza za daljnju suradnju za dobro Nezavisne Države Hrvatske.

— Poglavnik je prigodom imendana Caudilla Španjolske, Francisca Franca, uputio ovu brzojavku:

Njegovoj Preuzvišenosti

Caudillu Franciscu Francu,

Madrid

Prigodom Vašeg imendana upućujem Vam, Preuzvišenosti, u ime hrvatskog naroda i moje osobno najiskrenije želje za Vas, za Vaše djelo i za napredak Vašeg slavnog naroda.

Ante Pavelić

S ratišta

— Glavni Stan Vodje Reicha objavio je izmedju ostalog, da hrvatski borbeni zrakoplovi zadaju i na sjevernom dielu iztočnog ratišta Sovjetima velike gubitke.

— Berlin. U borbi protiv Sovjetskog Saveza, u toku od nekoliko mjeseci, izvojevali su osobite uspjehe hrvatski zrakoplovci, koji se u vjernom oružanom bratstvu bore sa svojim njemačkim drugovima. U toku svojih dosadašnjih podhvata na iztočnom bojištu oborili su hrvatski lovci 130 boljševičkih zrakoplova.

— U Staljingradu prodrle su napadačke čete, podpomognute od postrojba zrakoplovstva, u više udarnih klinova, dalje u sjeverni dio grada. Jake neprijateljske pješačke i oklopljene snage, koje su napadale sjeverne stožerne postave, odbijene su uz težke krvave gubitke protunapadajem, pa je pri tom uništeno 98 oklopljenih kola, većinom englezkog i američkog podrietla. U ovim borbama iztakao se neobično hrabrim držanjem ponovno jedan oklopljeni zbor. Ovaj zbor je već koncem kolovoza brzim prodorom od Dona do Volge prekinuo promet na rieci, spriečio promet od Staljingrada prema sjeverozapadu stvorivši tako predpostavke za napadaj na sam Staljingrad. Ovaj je zbor u težkim obranbenim borbama, koje su trajale tjednima, obranio ovaj važni stožerni postav protiv daleko nadmoćnih neprijateljskih snaga.

— Na sjevernom odsjeku bojišta obkoljene su jake neprijateljske snage, te su odbijeni protunapadaji za njihovo oslobodjenje.

— U sjeverozapadnom dielu Kavkaza i južno od Tereka prodrle su njemačke i savezničke čete, djelotvorno podpomagane od borbenih i sunovratnih zrakoplova, u težkim napadajnim borbama i dalje na neprijateljsko područje. Na jednom odsjeku borbe probijeni su duboko uzastopni gorski postavi protivnika.

— Vrhovno zapovjedničtvo njemačke vojske javilo je, da su na juriš zauzeti gradovi Elhotovo i Verhnjij Kurp.

— Staljingrad je obkoljen polukrugom, čiji je promjer rieka Volga. Južni dio ovog polukruga nalazi se, kako se ovdje ponovno naglašuje, skoro posvema u njemačkim rukama, dok se u sjevernom dielu u glavnom još vode ogorčene borbe oko tamošnje tri velike tvornice, zatim za radničko naselje Rikov, vrlo prostranu klaonicu i takozvanu Spartakusovu četvrt. Sam Staljingrad, naglašuju dalje vojnički krugovi, nije više stratežki cilj, nego samo još ime hrpe ruševina i garišta.

— Pred ušćem Orinoca u morskom području pred Freetownom, pred New Foundlandom i u središnjem Sjevernom Atlantiku potopile su njemačke podmornice 12 neprijateljskih trgovačkih brodova s ukupno 54 tisuća tona. Time su podmornice tokom mjeseca rujna potopile 126 brodova sa 769.200 tona, premašivši time u mjesecu svibnju 1942. postignuti najveći uspjeh.

VAŽNA OBAVIEST!

U zadnje vrieme primjećeno je, da se mnoge ustaške ustanove i povjerenici lista »USTAŠA« u pismenom saobraćaju kao i kod novčanih pošiljaka obraćaju i šalju novac na nakladnu knjižaru »Velebit«, koji se tiče samo uprave lista »Ustaša«, a ova nema ništa zajedničkog sa spomenutom knjižarom.

Molimo u buduće, da se sav novac kao i dopisi, koji se tiču lista »Ustaša«, jedino šalju na upravu lista »Ustaša«, Zagreb, Berislavićeva ulica 10 I. kat, a ne više na knjižaru »Velebit«, sa kojom nema ova uprava ništa zajedničkog.

Ravnateljstvo »USTAŠA«

Zakonska odredba o Ustaškoj vojnici

(Nastavak)

§ 100.

Ako je pripadnik Ustaške vojnice počinio kažnjiv čin u zajednici s gradjanskom ili domobranskom osobom, koja podpada pod nadležnost redovnog gradjanskog ili priekog, domobranskog priekog ili ratnog suda, za postupak proti pripadniku Ustaške vojnice nadležan je Ustaški kazneni sud prema propisima ustaškog kaznenog propisnika.

§ 101.

Za redarstvene prekršaje, koje počine pripadnici Ustaške vojnice, nadležne su stegovne oblasti ustaške vojnice .

§ 102.

Kod provedbe ovrhe proti pripadniku Ustaške vojnice na temelju odluka redovnih sudova ili upravnih oblasti posadno zapovjedničtvo može odrediti jednog izaslanika, koji će prisustvovati provedbi ovrhe.

§ 103.

Pripadnike Ustaške vojnice mogu u slučaju kažnjiva čina pritvoriti:

a) zapovjednici postrojbi Ustaške vojnice,
b) Ustaški stegovni i kazneni sud,
c) posadni zapovjednici.

§ 104.

Upravne i druge gradjanske i domobranske oblasti mogu pritvoriti pripadnika Ustaške vojnice:

a) ako je zatečen kod izvršenja zločinstva;

b) ako postoje osnovani razlozi sumnje, da je izvršio zločinstvo;

c) na zahtjev zapovjednika i ustanova, navedenih u prednjem paragrafu.

Ove oblasti dužne su pritvorenika predati u roku od 24 sata nadležnoj oblasti Ustaške vojnice.

Ove oblasti mogu tražiti, da im se pripadnik Ustaške vojnice uputi ili dovede na preslušanje radi provedbe iztrage, koja se vodi proti osobi, koja nije pripadnik Ustaške vojnice. Ovakvu preslušanju mora biti prisutan jedan izaslanik Ustaške vojnice, koji mora po činu biti viši od pritvorenika.

GLAVA VIII.

Obskrba

§ 105.

U pogledu obskrbe i nabave svih tvarnih potreba Ustaška je vojnica podpuno ravnopravna s Hrvatskim domobranstvom.

§ 106.

Dobave svih tvarnih potreba za cjelokupnu oružanu silu Nezavisne Države Hrvatske dieli se razmjerno na Hrvatsko domobranstvo i na Ustašku vojnicu prema sastavu i brojčanoj jakosti njihovih postrojbi, u koliko ne bi bilo odredjeno, da se Ustaška vojnica samostalno obskrbljuje.

§ 107.

Razpodjelbu tvarnih dobava prema § 106. vrše sporazumno odgovarajući odjeli Zapovjedničtva ustaške vojnice i Ministarstva hrvatskog domobranstva.

§ 108.

Možebitna prieporna pitanja u pogledu obskrbe, opreme i naoružanja, nastala u primjeni §§ 105. do 107., rješavat će povjerenstvo, koje odredi Poglavnik.

GLAVA IX.

Prelazne ustanove

§ 109.

Dosadanji proračuni pojedinih dielova Ustaške vojnice, koji su bili naslovljeni na samu Ustašku vojnicu, imaju se izcrpiti u svom ostatku putem Zapovjedničtva ustaške vojnice, na koju prelazi i sva ostala imovina pojedinih dielova.

§ 110.

Svi častnici, koji sada obnašaju čin bez imenovanja po Poglavniku i svi dočastnici, koji svoj čin obnašaju bez imenovanja po zapovjedniku Ustaške vojnice, ako taj čin nisu prije obnašali u Hrvatskom domobranstvu ili u bivšim vojskama, imaju proglašenjem ove zakonske odredbe svoj čin izjednačiti s posljednjim činom, koji su obnašali prije osnutka Nezavisne Države Hrvatske.

Provedbu prednjeg propisa izvršit će pod vlastitom odgovornošću zapovjednici pojedinih dielova Ustaške vojnice u roku od dva mjeseca nakon proglašenja ove zakonske odredbe.

§ 111.

Činovi u Ustaškoj vojnici jednaki su odgovarajućim činovima u Hrvatskom domobranstvu prema odnosnom činoredu.

§ 112.

Činovi, stečeni u Ustaškoj vojnici, priznaju se odgovarajućem činu u Hrvatskom domobranstvu, kao i obratno.

§ 113.

Tjelesna sposobnost, ustanovljena od nadležnih djelatnika Ustaške vojnice, vriedi i za zapovjedničtva Hrvatskog domobranstva i obratno.

§ 114.

Dočastnici, koji su stekli pravo na činove viših dočastnika, a sada obnašaju čin vodnika, prenose se u odgovarajuće činove viših dočastnika, a beriva novog čina računaju im se od 1. kolovoza 1942.

§ 115.

Častnici i dočastnici pripadnici Hrvatskog domobranstva, koji su dodieljeni na službu Ustaškoj vojnici, mogu se prenieti u Ustašku vojnicu na vlastitu molbu po odobrenju Ministarstva hrvatskog domobranstva. Ako su privremeno udieljeni više od 6 mjeseci, nose Ustašku odoru.

§ 116.

Položeni vojni izpiti u Hrvatskom domobranstvu priznati su i u Ustaškoj vojnici, a iz drugih vojska mogu biti priznati posebnom odredbom Poglavnika.

§ 117.

Kad ova zakonska odredba zadobije pravnu moć, prestaju vriediti svi propisi, koji s njom stoje u protuslovlju.

Propisi ove zakonske odredbe vriede za sve dielove Ustaške vojnice, ukoliko za koji njezin dio nije izdana ili ne bude izdana posebna zakonska odredba.

§ 118.

Provedba ove zakonske odredbe povjerava se ministru postrojniku.

§ 119.

Ova zakonska odredba zadobiva pravnu moć danom proglašenja u Narodnim novinama.

U Zagrebu, dne 3. kolovoza 1942.

Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske:
Ante Pavelić v. r.

Broj CCXVI-1882-Z-1942.

Ministar hrvatskog domobranstva:
Slavko Kvaternik v. r.

Državni rizničar:
Dr. Vladimir Košak v. r.

Ministar postrojnik:
Dr. Ljudevit Scholz v. r.

Ministar unutarnjih poslova:
Dr. Andrija Artuković v. r.

Ministar prometa i javnih radova:
Ing. Hilmije Bešlagić v. r.

Ministar pravosudja i bogoštovlja:
Dr. Mirko Puk v. r.

»Ustaša« viestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — **Izdaje Glavni Ustaški Stan.** Ravnatelj: Mijo Bzik. — Urednik: Stanislav Polonijo, Berislavićeva ulica 10. — Uredništvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. — Brzoglasi: Uredništvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 30.499. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 2 Kune. — Pretplata: mjesečno 8 Kuna, četvrtgodišnje 24 Kune, polu godišnje 48 Kuna, godišnje 96 Kuna. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara: Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 2

NA STRAŽI...

IZ ZEMLJE DZAMIJA I MINARETA